

ปัญหาทางกฎหมายในการชำระบัญชีบริษัทประกันภัยโดยกองทุนประกันวินาศภัย¹

สุชัยญา กิตติมังคล²

จากการศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชำระบัญชีบริษัทประกันภัยโดยกองทุนประกันวินาศภัย พบว่าพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ยังมีปัญหาทางกฎหมายที่ยังไม่ชัดเจนหลายประการและไม่สอดคล้องกับการชำระบัญชีบริษัทประกันวินาศภัย ส่งผลต่อการชำระบัญชีให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามที่กฎหมายกำหนดขึ้น โดยมีประเด็นปัญหาห้าประการ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาทางกฎหมายในการให้ได้มาซึ่งข้อมูลการชำระบัญชีของบริษัท พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติเรื่องการส่งข้อมูลให้แก่ผู้ชำระบัญชีไว้ในมาตรา 61/2 เพียงว่า (1) ให้นายทะเบียนส่งมอบ หลักทรัพย์ประกันและเงินสำรองที่บริษัทวางไว้ตามกฎหมาย ให้แก่ผู้ชำระบัญชีภายใน 30 วัน นับแต่วันที่บริษัทถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย (2) ให้กรรมการ ผู้จัดการ บุคคลซึ่งมีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ที่ปรึกษา และพนักงานของบริษัท ส่งมอบบัญชีและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ทั้งหมดของบริษัทให้แก่ผู้ชำระบัญชีภายใน 7 วัน นับแต่วันที่บริษัทถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย แต่จากการปฏิบัติหน้าที่ผู้ชำระบัญชีของกองทุน กลับพบว่าบุคคลผู้มีหน้าที่ส่งมอบข้อมูลกลับปฏิเสธไม่ทราบถึงข้อมูล และมีพฤติกรรมบ่ายเบี่ยงไม่ส่งข้อมูลให้แก่ผู้ชำระบัญชี นอกจากนี้เมื่อผู้ชำระบัญชีเข้าไป ณ สถานที่ทำการของบริษัทในวันที่ได้รับการแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีไม่อาจทราบได้ว่าพนักงาน ลูกจ้างคนใดเป็นผู้ล่วงรู้ถึงข้อมูลอันจำเป็นต่อการชำระบัญชี และพนักงานมักเพิกเฉยไม่บอกกล่าวถึงเอกสารสำคัญของบริษัท นอกจากนี้ยังพบว่าบริษัทมักเลิกจ้างพนักงาน หรือพนักงานสมัครใจลาออกไปก่อนที่บริษัทจะถูกเพิกถอนใบอนุญาต นอกจากนี้ยังพบว่าข้อมูลของผู้ชำระบัญชีได้รับมักไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ทำให้ข้อมูลของผู้ชำระบัญชีได้รับไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ และนำไปสู่ความเสียหายต่อผู้เอาประกันภัย และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการชำระบัญชี

2. ปัญหาผลของกรรมธรรม์ประกันภัยภายหลังการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 60 บัญญัติผลของการเพิกถอนใบอนุญาตไว้เพียงว่าเมื่อบริษัทใดถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย ให้บริษัทนั้นเลิกกันนับแต่วันที่ถูกลงโทษเพิกถอนใบอนุญาต และให้มีการชำระบัญชี ในการชำระบัญชีนั้นให้คณะกรรมการกำกับและส่งเสริม

---

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายในการชำระบัญชีบริษัทประกันภัยโดยกองทุนประกันวินาศภัย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริดา โขติมานนท์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.รติชัย รดทอง และรองศาสตราจารย์ ดร.ปวีศร เลิศธรรมเทวี

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การประกอบธุรกิจประกันภัยแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี โดยไม่มีการบัญชีถึงผลของกรรมธรรม์ประกันภัยที่ยังไม่สิ้นสุดความคุ้มครอง จึงเป็นเหตุให้ผู้ชำระบัญชีต้องอาศัยเงื่อนไขในเอกสารแนบท้ายกรรมธรรม์ที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบไว้ตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 386 ในการบอกเลิกกรรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไป แทนกฎหมายเฉพาะอย่างพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 จึงส่งผลให้เกิดข้อโต้แย้งการบอกเลิกสัญญาเนื่องจากความไม่ชัดเจนของกฎหมาย นำไปสู่ข้อพิพาทกับผู้เอาประกันภัยจำนวนมากในการใช้สิทธิฟ้องผู้ชำระบัญชีต่อศาล และกล่าวอ้างว่าการบอกเลิกกรรมธรรม์ประกันภัยของผู้ชำระบัญชีไม่ชอบด้วยกฎหมาย

3. ปัญหาการขาดสภาพคล่องในการชำระบัญชีแต่ไม่สามารถร้องขอให้บริษัทล้มละลายได้ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ผู้ชำระบัญชีมีหน้าที่ในการประกาศหนังสือพิมพ์รายวันไม่น้อยกว่า 3 ฉบับ เป็นเวลา 3 วันติดต่อกัน และส่งจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ไปยังผู้เอาประกันภัย เพื่อแจ้งให้ผู้เอาประกันภัยทราบว่าบริษัทถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย และแจ้งกำหนดเวลาให้ผู้เอาประกันภัยใช้สิทธิยื่นคำทวงหนี้ ดังนั้น ผู้ชำระบัญชีจึงต้องอาศัยเงินจำนวนมากเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการชำระบัญชี ซึ่งตามปกติการชำระบัญชีบริษัทมหาชนจำกัดทั่วไป หากผู้ชำระบัญชีเห็นว่าทรัพย์สินของบริษัทยังไม่พอชำระหนี้ และไม่สามารถทำความตกลงประนีประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ทั้งหมดได้ กฎหมายก็เปิดช่องให้ผู้ชำระบัญชีสามารถร้องขอต่อศาลเพื่อสั่งให้บริษัทนั้นล้มละลาย แต่ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ผู้ชำระบัญชีไม่อาจร้องขอให้บริษัทประกันภัยล้มละลายได้ แม้ผู้ชำระบัญชีจะทราบว่าบริษัทประกันภัยที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตจะมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือมีหนี้ต่อบุคคลภายนอกไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท ผู้ชำระบัญชีก็ไม่สามารถร้องต่อศาลให้บริษัทประกันภัยนั้นล้มละลายได้ในทันที เนื่องจากมาตรา 61/3 วรรคสอง กำหนดให้ผู้ชำระบัญชีตรวจสอบจำนวนเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการเอาประกันภัย และจำนวนหนี้ที่เจ้าหนี้ดังกล่าวแต่ละรายมีสิทธิได้รับชำระหนี้ทุกสัญญาารวมกัน และให้ผู้ชำระบัญช้นำหลักทรัพย์ประกันและเงินสำรองที่ได้รับการส่งมอบจากนายทะเบียนมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการเอาประกันภัยที่ยื่นคำทวงหนี้ต่อผู้ชำระบัญชีเฉพาะเจ้าหนี้ที่ไม่มีข้อโต้แย้งตามส่วนเฉลี่ยของมูลหนี้ก่อนที่จะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้บริษัทล้มละลาย และกองทุนจะต้องดำเนินการตามมาตรา 80/5 วรรคหนึ่ง โดยต้องชำระหนี้แทนบริษัทที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต ดังนั้น กรณีที่กองทุนจะปฏิบัติหน้าที่ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในมาตรา 61/3 ในฐานะผู้ชำระบัญชี และมาตรา 80/5 ในฐานะกองทุนได้นั้น ต้องอาศัยระยะเวลาในการตรวจสอบมูลหนี้ของเจ้าหนี้แต่ละราย ซึ่งหากบริษัทที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตมีกรรมธรรม์ประกันภัยหรือมีเจ้าหนี้ใช้สิทธิยื่นคำทวงหนี้จำนวนมาก ย่อมส่งผลให้การชำระบัญชีต้องใช้ระยะเวลายาวนานยิ่งขึ้น กรณีจึงมีประเด็นปัญหาว่า หากทรัพย์สินของบริษัทประกันภัยที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยมีไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายสำหรับการชำระบัญชีในระยะเวลานาน ย่อมส่งผลให้ผู้ชำระบัญชีขาดสภาพคล่อง และไม่มีเงินเพียงพอเป็นค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชี

นอกจากนี้ตามมาตรา 61/3 ยังกำหนดให้ผู้ชำระบัญชีใช้วิธีการส่งจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ไปยังเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการเอาประกันภัย ดังนั้น หากอาศัยวิธีการส่งจดหมาย

ลงทะเบียนไปรษณีย์เพียงอย่างเดียว ย่อมต้องใช้เงินจำนวนมากและในกรณีที่บริษัทมีจำนวนเงินสภาพคล่องน้อยกว่าภาระหนี้ที่มีอยู่ ณ วันถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย ค่าใช้จ่ายที่กฎหมายบังคับให้ผู้ชำระบัญชีต้องปฏิบัติ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาสภาพคล่องซึ่งทำให้ผู้ชำระบัญชีไม่อาจปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดได้

4. ปัญหาการใช้สิทธิยื่นคำทวงหนี้ของเจ้าหนี้เกินกำหนดระยะเวลาที่ผู้ชำระบัญชีประกาศกำหนดและการใช้สิทธิชำระหนี้ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 กำหนดระยะเวลาการให้ใช้เจ้าหนี้ใช้สิทธิยื่นคำทวงหนี้ไว้ในมาตรา 61/3 วรรคหนึ่ง แต่ไม่ได้บัญญัติผลของการฝ่าฝืนไว้ ทำให้เกิดประเด็นปัญหาในการตีความ และเกิดข้อพิพาทระหว่างผู้ชำระบัญชีกับเจ้าหนี้ ในกรณีที่เจ้าหนี้ใช้สิทธิยื่นคำทวงหนี้เกินกำหนดระยะเวลาที่ผู้ชำระบัญชีกำหนด นอกจากนี้ในกรณีที่เจ้าหนี้ไม่ได้ใช้สิทธิยื่นคำทวงหนี้ต่อผู้ชำระบัญชีภายในระยะเวลา เพราะเหตุสุดวิสัย ก็ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจแก่ผู้ชำระบัญชีในการพิจารณารับคำทวงหนี้ที่เกินกำหนดระยะเวลานั้นไว้พิจารณาอีกด้วย

5. ปัญหาระยะเวลาในการพิจารณาคำทวงหนี้ของผู้ชำระบัญชี พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 61/3 วรรคสอง กำหนดให้ภายใน 120 วันนับแต่วันครบกำหนดเวลายื่นคำทวงหนี้ ให้ผู้ชำระบัญชีตรวจสอบจำนวนเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการเอาประกันภัยและจำนวนหนี้ที่เจ้าหนี้ดังกล่าวแต่ละรายมีสิทธิได้รับชำระหนี้ทุกสัญญาารวมกัน และให้ผู้ชำระบัญชึ้นำหลักทรัพย์ประกันและเงินสำรองที่ได้รับจากการส่งมอบจากนายทะเบียนมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการเอาประกันภัยที่ยื่นคำทวงหนี้ต่อผู้ชำระบัญชีเฉพาะเจ้าหนี้ที่ไม่มีข้อโต้แย้งตามส่วนเฉลี่ยของมูลหนี้ ก่อนที่จะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้บริษัทล้มละลาย ประเด็นปัญหาจึงมีว่า หากผู้เอาประกันภัยใช้สิทธิยื่นคำทวงหนี้ต่อผู้ชำระบัญชีมีจำนวนมาก ผู้ชำระบัญชีต้องอาศัยระยะเวลาในการชำระหนี้เป็นเวลานาน การเฉลี่ยหลักทรัพย์ประกันและเงินสำรองจึงไม่อาจทำให้แล้วเสร็จได้ภายใน 120 วัน ตามที่มาตรา 61/3 วรรคสองบัญญัติไว้ กรณีย่อมเป็นโทษแก่ผู้ชำระบัญชีที่ไม่มีกฎหมายเปิดช่องให้สามารถขยายระยะเวลาดำเนินการได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองทุนซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐในกำกับของฝ่ายบริหาร ประเภทกองทุนที่เป็นนิติบุคคล เมื่อดำเนินการให้แล้วเสร็จตามที่กฎหมายกำหนดมิได้ ย่อมส่งผลให้เกิดการฟ้องต่อศาลว่าหน่วยงานทางปกครองละเลยต่อหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร

จากศึกษาทางกฎหมายในการชำระบัญชีบริษัทประกันภัยโดยกองทุนประกันวินาศภัย ผู้ศึกษา มีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาดังนี้

1. ปัญหาทางกฎหมายในการให้ได้ว่าซึ่งข้อมูลการชำระบัญชีของบริษัท ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า กองทุนในฐานะผู้ชำระบัญชี สมควรได้รับข้อมูลจากคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยตลอดจนนายทะเบียน ซึ่งเป็นบุคคลหรือคณะบุคคลที่ทราบถึงข้อมูลของบริษัทประกันภัยก่อนถูกเพิกถอนใบอนุญาต เพราะในกรณีที่นายทะเบียนด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการอาศัยอำนาจตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม สั่งให้บริษัทหยุดรับประกันวินาศภัยเป็น

การชั่วคราว บริษัทต้องรายงานเป็นหนังสือให้นายทะเบียนทราบถึงบรรดาเจ้าหนี้และลูกหนี้ทั้งหมดของบริษัทภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด นอกจากนี้จากสภาวะการประกอบธุรกิจตามปกติบริษัทต้องจัดทำและยื่นงบการเงินและรายงานเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของบริษัทต่อคณะกรรมการ และบริษัทต้องจัดทำสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัทตามแบบและรายการที่คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยกำหนด เช่น สมุดทะเบียนการรับประกันวินาศภัย การรับประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับ และภาคสมัครใจ และบริษัทต้องจัดทำสมุดทะเบียนค่าสินไหมทดแทน โดยค่าสินไหมทดแทนนั้น บริษัทมีหน้าที่ตามกฎหมายต้องส่งรายงานประจำปีการคำนวณความรับผิดชอบตามกรมธรรม์ประกันภัยที่รับรองโดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัย ดังนั้น คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย และนายทะเบียนจึงมีอำนาจตามกฎหมาย และมีโอกาสในการได้มาซึ่งข้อมูลของบริษัทประกันภัยในช่วงเวลาก่อนถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย ซึ่งถือเป็นข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการชำระบัญชี และเป็นการเพิ่มช่องทางให้ได้มาซึ่งข้อมูลการชำระบัญชีของผู้ชำระบัญชี โดยมีได้พึ่งพาข้อมูลจากกรรมการ ผู้จัดการ บุคคลซึ่งมีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ที่ปรึกษา และพนักงานของบริษัทเพียงอย่างเดียว ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า สมควรบัญญัติหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยและนายทะเบียนไว้ในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ผู้ศึกษาจึงเสนอแก้ไขข้อความในมาตรา 61/2 แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 โดยแก้ไขเป็น “นับแต่วันที่บริษัทถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย (1)ให้นายทะเบียนส่งมอบหลักทรัพย์ประกันที่บริษัทวางไว้ตามมาตรา 19 และเงินสำรองตามมาตรา 23 (1) ที่วางไว้กับนายทะเบียนตามมาตรา 24 และให้คณะกรรมการตลอดจนนายทะเบียน ส่งมอบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางการเงิน งบการเงิน ข้อมูลการรับประกันภัย ข้อมูลค่าสินไหมทดแทนและข้อมูลทรัพย์สินและหนี้สินของบริษัท ให้แก่ผู้ชำระบัญชีภายใน 30 วัน (2) ให้กรรมการ ผู้จัดการ บุคคลซึ่งมีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ที่ปรึกษา และพนักงานของบริษัท ส่งมอบบัญชี เอกสารทั้งปวง ตลอดจนหลักฐานต่าง ๆ และทรัพย์สินทั้งหมดของบริษัทให้แก่ผู้ชำระบัญชีภายใน 7 วัน”

2. ปัญหาผลของกรมธรรม์ประกันภัยหลังการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า เพื่อเป็นการลดข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นจากการพิพาทกันระหว่างผู้เอาประกันภัยและผู้ชำระบัญชี และเพื่อให้เกิดความชัดเจนของกฎหมาย จึงควรกำหนดผลของกรมธรรม์ประกันภัยที่มีอยู่และยังไม่สิ้นสุดความคุ้มครอง ให้มีผลสิ้นสุดลงภายหลังการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย โดยผู้ชำระบัญชีไม่ต้องแจ้งการบอกเลิกกรมธรรม์ต่อผู้เอาประกันภัยโดยอาศัยเงื่อนไขในกรมธรรม์ประกันภัย ผู้ศึกษาจึงเสนอแก้ไขมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ให้ชัดเจนเพื่อลดข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจากการบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยของผู้ชำระบัญชี โดยแก้ไขเป็น “เมื่อบริษัทใดถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย ให้บริษัทนั้นเลิกกันนับแต่วันที่ถูกลงสั่งเพิกถอนใบอนุญาต และให้กรมธรรม์ประกันภัยของบริษัท

ที่ยังไม่สิ้นระยะเวลาเอาประกันภัยสิ้นสุดลงภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มิคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต และให้มีการชำระบัญชี ในการชำระบัญชานั้นให้คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี การใดที่เป็นอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียน”

3. ปัญหาการขาดสภาพคล่องในการชำระบัญชีแต่ไม่สามารถร้องขอให้บริษัทล้มละลายได้ ผู้ศึกษาเห็นว่าเพื่อให้ปัญหาการชำระสะสางหนี้สินในระหว่างการชำระบัญชีก่อนการฟ้องล้มละลาย ควรมีการบัญญัติให้บริษัทประกันภัยต้องสำรองเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการชำระบัญชี โดยแยกเงินดังกล่าวไว้เป็นต่างหากจากเงินอื่น ๆ ของบริษัทประกันภัย เพื่อเป็นหลักประกันการชำระบัญชีในกรณีที่บริษัทถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย โดยต้องกำหนดอัตราสำรองค่าใช้จ่ายสำหรับการชำระบัญชีให้สอดคล้องกับจำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยที่บริษัทมีภาระผูกพันตามสัญญา โดยอาศัยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 23 ที่กำหนดว่า “ให้บริษัทจัดสรรเงินสำรอง ดังต่อไปนี้ (3) เงินสำรองเพื่อการอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด” ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ได้ออกประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดสรรเงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นรายได้ เงินสำรองสำหรับค่าสินไหมทดแทน และเงินสำรองเพื่อการอื่นของบริษัทประกันวินาศภัย พ.ศ. 2554 เพื่อกำหนดให้บริษัทต้องสำรองเงินตามประเภทที่กำหนด ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเสนอให้เพิ่มเติมข้อความในประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ดังต่อไปนี้ “ข้อ ... ให้บริษัทจัดสรรเงินสำรองสำหรับค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชี โดยให้สอดคล้องกับหนี้สินและภาระผูกพันตามสัญญาประกันภัย”

ส่วนปัญหาการส่งจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ไปยังเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการเอาประกันภัย ตามมาตรา 61/3 ผู้ศึกษาเสนอให้มีการพัฒนาพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ให้มีวิธีปฏิบัติที่สอดคล้องกับวิวัฒนาการทางกฎหมาย จึงควรกำหนดวิธีการอื่น ๆ โดยเปิดช่องให้ผู้ชำระบัญชีสามารถเลือกใช้วิธีการใด ๆ ได้ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์และฐานะทางการเงินของบริษัทประกันภัยนั้น ๆ เช่น นำวิธีการประกาศโฆษณาทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์สาธารณะ หรือการแจ้งเป็นจดหมายอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนการส่งจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ และกำหนดผลของการประกาศโฆษณาทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือการแจ้งเป็นจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้มีผลสมบูรณ์และชอบด้วยกฎหมายเทียบเท่ากับการส่งจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ ซึ่งจะเป็นการช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชี ผู้ศึกษาจึงเสนอแนวทางการ แก้ไขข้อความใน มาตรา 61/3 โดยแก้ไขเป็น “การแจ้งเป็นหนังสือตามวรรคหนึ่ง ผู้ชำระบัญชีจะดำเนินการในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ โดยจัดส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือช่องทางอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และการประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ชำระบัญชีประกาศในหนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายแพร่หลายทั่วประเทศไม่น้อยกว่าสามฉบับเป็นเวลาสามวันติดต่อกันด้วย”

4. ปัญหาการใช้สิทธิยื่นคำทวงหนี้ของเจ้าหนี้เกินกำหนดระยะเวลาที่ผู้ชำระบัญชีประกาศกำหนดและการใช้สิทธิช้าช้อน ในประเด็นดังกล่าวนี้ ผู้ศึกษาเสนอให้มีการบัญญัติผลให้ชัดเจนถึงการมิได้ใช้สิทธิภายใน

ระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และควรมีการกำหนดให้ชัดเจนถึงวิธีการใช้สิทธิยื่นคำทวงหนี้ต่อผู้ชำระบัญชี โดยกำหนดให้ใช้แบบคำทวงหนี้และวิธีการตามผู้ชำระบัญชีกำหนด ซึ่งก่อให้เกิดรูปแบบและวิธีการที่ชัดเจนลดการโต้แย้งถึงการแสดงเจตนาทวงหนี้ นอกจากนี้พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มิได้บัญญัติถึงสถานะพักชำระหนี้ไว้ในระหว่างการชำระบัญชี ก่อให้เกิดปัญหาเจ้าหน้าที่ใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีกับบริษัทที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตและฟ้องผู้ชำระบัญชีแทนการยื่นคำทวงหนี้ ซึ่งเกิดปัญหาการใช้สิทธิสองทาง และการใช้สิทธิซ้ำซ้อน และก่อให้เกิดปัญหาการได้รับชำระหนี้เกินสิทธิที่จะได้รับตามกฎหมาย และการชำระหนี้ซ้ำซ้อน ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดสถานะพักการชำระหนี้ไว้ในระหว่างการชำระบัญชี เพื่อให้บรรดาเจ้าหน้าที่ใช้สิทธิยื่นคำทวงหนี้ต่อผู้ชำระบัญชีเพียงวิธีเดียวเท่านั้น เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมหนี้สินของบริษัท และสะดวกต่อการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้เอาประกันภัยให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และลดปัญหาการใช้สิทธิซ้ำซ้อนของเจ้าหน้าที่ โดยกำหนดให้ใช้วิธีการยื่นคำทวงหนี้เพียงวิธีการเดียว และมีให้ใช้สิทธิทางศาลในกรณีที่ยังชำระบัญชีไม่เสร็จสิ้น ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเสนอแก้ไข มาตรา 61/3 โดยเพิ่มวรรค ดังนี้ “นับแต่วันที่กำหนดในประกาศ การยื่นคำทวงหนี้ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปรูปแบบและวิธีการที่ผู้ชำระบัญชีประกาศกำหนด

ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่ได้ยื่นคำทวงหนี้ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่มีคำขอโดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อผู้ชำระบัญชีว่าเจ้าหน้าที่ประสงค์จะยื่นคำทวงหนี้ และแสดงถึงเหตุสุดวิสัยที่ตนไม่อาจยื่นคำทวงหนี้ได้ทันภายในกำหนดเวลา เมื่อผู้ชำระบัญชีเห็นว่ากรณีเป็นเหตุสุดวิสัยและมีเหตุผลอันสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ยื่นคำทวงหนี้ ให้เจ้าหน้าที่รายนั้นยื่นคำทวงหนี้ต่อผู้ชำระบัญชีภายในระยะเวลาที่ผู้ชำระบัญชีกำหนด และให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีสิทธิได้รับชำระหนี้เฉพาะจากหลักทรัพย์ประกันและเงินสำรองของบริษัท โดยไม่มีสิทธิได้รับเงินตามมาตรา 80/5 ทั้งนี้ ไม่กระทบถึงการใดที่ผู้ชำระบัญชีได้ดำเนินการไปแล้ว”

นอกจากนี้ผู้ศึกษาเสนอให้มีการเพิ่มบทบัญญัติพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ดังนี้ “มาตรา ... นับแต่วันที่บริษัทถูกเพิกถอนใบอนุญาต จนถึงวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามคำขอของผู้ชำระบัญชี ตามมาตรา 61/3 (1) ห้ามมิให้ผู้ใดฟ้องบริษัทนั้นเป็นคดีล้มละลาย รวมตลอดจนฟ้องร้องบังคับคดี เกี่ยวกับทรัพย์สินของบริษัทนั้น (2) ให้ศาลงดการพิจารณาคดีที่มีผู้ฟ้องบริษัทนั้นสำหรับสิทธิเรียกร้องใด ๆ ต่อศาลไว้ก่อน”

5. ปัญหาระยะเวลาในการพิจารณาคำทวงหนี้ของผู้ชำระบัญชี ผู้ศึกษาเห็นว่า ปัญหาการพิจารณาคำทวงหนี้ของผู้ชำระบัญชีที่ไม่อาจพิจารณาและตรวจสอบคำทวงหนี้ให้แล้วเสร็จได้ภายใน 120 วัน ตามที่มาตรา 61/3 วรรคสองกำหนด จึงควรกำหนดให้มีการขยายระยะเวลาการพิจารณาและตรวจสอบคำทวงหนี้ออกไปตามสมควร เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ผู้ชำระบัญชีไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมาย และเพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนคำทวงหนี้และสถานการณ์ที่แท้จริงของการชำระบัญชี โดยอาศัยการขออนุญาตขยายระยะเวลาต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เนื่องจากเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ผู้ศึกษาจึงเสนอแก้ไข มาตรา 61/3 วรรคสอง ดังนี้ “...กรณีที่มีเหตุจำเป็นที่ทำให้ผู้ชำระบัญชีไม่อาจพิจารณาคำทวงหนี้ให้แล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลาตามวรรคสอง ให้ผู้ชำระบัญชีมีคำขอขยายระยะเวลาการ

ตรวจสอบคำทวงหนี้ออกไปได้ โดยชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นที่เป็นเหตุแห่งการขอขยายระยะเวลาต่อรัฐมนตรี
ทั้งนี้ กรณีที่รัฐมนตรีมีคำสั่งอนุญาตให้ขยายระยะเวลาจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ได้ตามที่เห็นสมควร”

เอกสารอ้างอิง

เอกสารภาษาไทย

ไชยยศ เหมะรัช. กฎหมายว่าด้วยประกันภัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2525.

ธานี วรภัทร์. กฎหมายว่าด้วยประกันภัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558.

นิลุบล เลิศนุวัฒน์. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายบริษัทมหาชนจำกัด. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสาร
ประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560.

เอกสารอื่น ๆ

คณะกรรมการกฤษฎีกา. ความเห็นสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ 642/2565 เรื่อง การสิ้นสุด
ของสัญญาประกันภัยในกรณีที่มีการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย.

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535.

พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535.